

MANZARA KOMPOZITSIYASINI BAJARISHDA O'QUVCHILARNING
IJODIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION
USULLARI

Murodova Shohinabonu Alisher qizi

Jizzax davlat pedagogika universiteti
“Fizika va texnologik ta’lim” fakulteti
“Tasviriy san’at va muhandislik grafikasi”
ta’lim yo‘nalishi 2-bosqich 431-24-guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada manzara kompozitsiyasini bajarishda o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishning innovatsion usullari tahlil qilinadi. O‘quvchilarning ijodiy faolligini rag‘batlantirish va tasviriy san’at kompetensiyasini oshirish maqsadida interfaol metodlar, loyihaviy mashg‘ulotlar, raqamli platformalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar qo‘llaniladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsion usullar dars jarayonini qiziqarli qiladi, o‘quvchilarning mustaqil va ijodiy ishlashini rag‘batlantiradi hamda san’atga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Kalit so‘zlar: Manzara kompozitsiyasi, ijodiy fikrlash, innovatsion metodlar, tasviriy san’at ta’limi, interfaol metodlar, raqamli platformalar, maktab o‘quvchilari.

Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida manzara kompozitsiyasini bajarish o‘quvchilarning rang tasavvuri, kompozitsion sezgi va ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. An’anaviy metodlar ko‘pincha o‘quvchilarning faolligini cheklaydi va ularning ijodiy salohiyatini to‘liq namoyon etishiga imkon bermaydi. Shu sababli, innovatsion va interfaol metodlarni qo‘llash zarurati ortadi.

Innovatsion usullar o‘quvchilarga rang uyg‘unligini, fazoviy joylashuvni va kompozitsion tartibni mustaqil ravishda o‘rganish imkonini beradi. Loyihaviy mashg‘ulotlar, guruh ishlari, raqamli platformalar va vizual resurslar dars jarayonini qiziqarli qiladi, o‘quvchilarning ijodiy qarorlar qabul qilishini rag‘batlantiradi. Ushbu maqola manzara kompozitsiyasini bajarishda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning innovatsion usullarini o‘rganishga qaratilgan.

Manzara kompozitsiyasini bajarishda o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish zamonaviy tasviriy san’at ta’limining asosiy vazifalaridan biridir. Ijodiy fikrlash o‘quvchilarga rang uyg‘unligi, fazoviy joylashuv va kompozitsion tartibni tushunishga yordam beradi, shu bilan birga ularning san’atga bo‘lgan qiziqishini

oshiradi. Shu sababli pedagogik jarayonni interfaol va innovatsion metodlar asosida tashkil etish muhimdir.

Darsning boshlang'ich bosqichida o'quvchilarga manzara elementlarini tahlil qilish, ularni aniqlash va ularni kompozitsion yechimlarda qanday qo'llashni o'rgatish muhim hisoblanadi. Bu jarayonda o'quvchilar osmon, daraxtlar, suv havzalari, tog'lar, arxitektura elementlari kabi vizual komponentlarni ajratadi va ularni o'z ishlarida joylashtiradi. Vizual ko'rgazmalar, tabiat rasmlari va multimediya resurslari o'quvchilarning rang tasavvuri va vizual tafakkurini kengaytiradi, ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantiradi.

Innovatsion metodlar, jumladan raqamli platformalar, interfaol dasturlar va multimedia resurslari, dars jarayonini qiziqarli va samarali qiladi. O'quvchilar turli rang kombinatsiyalarini amaliy mashg'ulotlarda sinab ko'radi, ob'ektlarni joylashtirish va rang uyg'unligini aniqlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlarini raqamli formatda yaratib, ularni tahlil qiladi va baholaydi. Bu jarayon o'quvchilarning texnologik ko'nikmalarini oshiradi va zamonaviy ta'lim jarayoniga moslashish imkonini beradi.

Guruh ishlari va loyihaviy mashg'ulotlar ijodiy fikrlashni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar bir guruh bo'lib, manzara mavzusini turlicha talqin qiladi, ranglarni tanlaydi va kompozitsion yechim yaratadi. Bu jarayon nafaqat ijodiy qaror qabul qilish, balki hamkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Guruh muhokamalari va konstruktiv fikr almashish o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshiradi va dars jarayonini qiziqarli qiladi.

Rang uyg'unligi va kompozitsion balansni shakllantirish metodik jarayonning ajralmas qismidir. O'quvchilar ranglarning iliqqligi va sovuqligini, kontrast va ohangni amalda qo'llashni o'rganadi. Shuningdek, perspektiva va fazoviy joylashuvni tushunish orqali ular manzarani uch o'lchamli va uyg'unlashtirilgan tarzda ifodalaydi. Bu ko'nikmalar o'quvchilarda vizual tafakkur va estetik didni rivojlantiradi.

Mustaqil ijodiy ishlar o'quvchilarning individual qobiliyatlarini rivojlantiradi. Har bir o'quvchi o'z salohiyatiga mos rang kombinatsiyasini tanlaydi, kompozitsion yechim yaratadi va ijodiy qarorlar qabul qiladi. O'qituvchi esa bu jarayonda rahbarlik qiladi, maslahatlar beradi va natijalarni baholaydi. Shu bilan birga, o'quvchilar o'z ishlarini tahlil qiladi, xatolarini aniqlaydi va ish sifatini oshirishga harakat qiladi.

Baholash jarayoni innovatsion metodlarning samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ishlari nafaqat yakuniy natijaga, balki ijodiy jarayon va faollik asosida baholanadi. Baholash mezonlari rang uyg'unligi, kompozitsion balans,

perspektiva va ijodiy qaror qabul qilishni o‘z ichiga oladi. Shu tariqa, baholash o‘quvchilarga o‘z ishini tahlil qilish va sifatini oshirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, manzara kompozitsiyasini bajarishda o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish innovatsion usullar yordamida amalga oshirilganda pedagogik samaradorlik oshadi. Interfaol metodlar, loyihaviy mashg‘ulotlar, raqamli va vizual resurslardan foydalanish o‘quvchilarning faolligini oshiradi, darslarni qiziqarli qiladi va ularning ijodiy va estetik salohiyatini rivojlantiradi. Shu tariqa, pedagogik jarayon nafaqat texnik ko‘nikmalarni, balki o‘quvchilarning ijodiy tafakkurini va san‘atga bo‘lgan qiziqishini shakllantiradi.

Manzara kompozitsiyasini bajarishda o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish innovatsion metodlar orqali pedagogik samaradorlikni oshiradi. Interfaol metodlar, loyihaviy mashg‘ulotlar, raqamli platformalar va vizual resurslar yordamida o‘quvchilar rang uyg‘unligi, fazoviy joylashuv va kompozitsion balansni tushunadi, ijodiy qarorlar qabul qiladi va san‘atga bo‘lgan qiziqishini oshiradi.

Guruh ishlari va mustaqil ijodiy mashg‘ulotlar o‘quvchilarda hamkorlik, mas’uliyat va ijodiy mustaqillikni rivojlantiradi. Baholash jarayoni o‘quvchilarning ijodiy jarayonini ham qamrab oladi, bu esa ularning san‘at kompetensiyasini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsion metodlar darslarni qiziqarli qiladi va o‘quvchilarning estetik va ijodiy salohiyatini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shavdirov, S. A. (2017). Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons. *Eastern European Scientific Journal*, 1, 131–134.
2. Baymetov, B. B., & Shovdirov, S. A. (2023). Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts. *International Journal on Integrated Education*, 4(3), 60–66.
3. Ibraimov, X., & Shovdirov, S. A. (2023). Theoretical Principles of the Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students. *Science and Innovation*, 2(B10), 192–198.
4. Shavdirov, S. A. (2025). Method of Organization of Classes in Higher Education Institutions Using Flipped Classroom Technology. *AIP Conference Proceedings*, 3268(1), 070035.
5. Eisner, E. W. (2002). *The Arts and the Creation of Mind*. Yale University Press.